

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАДИОДИФУЗНАТА ДЕЈНОСТ

Се прогласува Законот за радиодифузната дејност, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 24 април 1997 година.

Број 08-1490/1
24 април 1997 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Киро Глигоров, с. р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија
Тито Петковски, с. р.

З А К О Н
ЗА РАДИОДИФУЗНАТА ДЕЈНОСТ

І. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат условите и начинот за вршење на радиодифузната дејност. Под радиодифузна дејност во смисла на овој закон се подразбира производство, пренос, емитување и дистрибуцијата на радио и телевизиски програми и други информациски содржини наменети за општ прием во слободен простор и по кабловска радио-телевизиска мрежа.

Член 2

Условите и начинот под кои се врши изградбата, одржувањето и употребата на радиодифузната мрежа и средства, како и односите меѓу давателите и корисниците на радиодифузните услуги се врши според одредбите на Законот за телекомуникации, доколку со овој или друг закон поинаку не е уредено.

Член 3

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следното значење:

1. радиодифузна мрежа е телекомуникациска мрежа која овозможува пренос, емитување и дистрибуција на радио и телевизиски програми и други информациски содржини наменети за општ прием;
2. јавната телекомуникациска мрежа за вршење на телекомуникациски услуги за пренос и емисија на радио и телевизиски сигнали на територијата на Република Македонија е основна радио телевизиска мрежа;
3. радиодифузна станица е радиостаница наменета за емитување на радио и телевизиски програми;

4. кабловска радио-телевизиска мрежа (кабловска телевизија) е телекомуникациска мрежа за дистрибуција на радио и телевизиска програма и други телекомуникациски сигнали;

5. локално ниво - е ниво на емитување на радиодифузна програма на подрачје на општина или Градот Скопје со нивната околина;

6. сопствено производство на радио, односно телевизиска програма е создавање на говорни, музички, образовни, забавни и други творби наменети за радио, односно телевизиско емитување и дистрибуција;

7. реемитување е истовремен прием, пренос и емитување на радио, односно телевизиска програма преземена од други радиодифузни емитувачи без никакви промени;

8. реклама е порака со цел да се информира и поттикне јавноста на купување на определен производ, односно користење на определена услуга;

9. спонзорирање е учество на правно или физичко лице во финансирање на радиодифузни програми заради промовирање на името и заштитниот знак на спонзорот, а кое не се занимава со радиодифузна дејност.

Член 4

Со вршењето на радиодифузната дејност се обезбедува слобода на јавното изразување на мислата, слобода на говорот, јавниот настап и јавното информирање.

Со вршењето на радиодифузната дејност се обезбедува согласно со овој и друг закон слободен пристап кон информациите, слободата и примање и пренесување на информации, правото на одговор и правото на исправка преку радиодифузна станица, како и заштита на изворот на информацијата.

Член 5

Радиодифузна дејност може да врши правно и физичко лице преку основање на радиодифузни организации под услови и начин утврдени со овој и друг закон.

Странско правно и физичко лице може да биде соосновач на радиодифузна организација, под услови и на начин утврдени со овој и друг закон.

Член 6

Радиодифузната дејност се остварува во рамките на услогласен техничко-технолошки систем во согласност со меѓународните договори што ги склучила, односно им пристапила Република Македонија.

Член 7

Република Македонија се грижи за создавање на општи услови за развој на радиодифузната дејност, особено преку изградба, одржување и употреба на основната радиодифузна мрежа; за заштитата на радиодифузниот простор на Републиката; за создавањето на радио и телевизиски програми од јавен интерес во рамките на остварувањето на загарантираните основни слободи и права на човекот и граѓанинот.

Член 8

Радиодифузната дејност се засновува врз следните начела:

- вистинито и навремено информирање;
- отвореност за слободна конкуренција и информирање за различни политички идеи, културни и други тенденции и мислења;
- зачувување и негување на националниот идентитет, јазичната култура и домашното творештво;

- промовирање на толеранцијата и почитување и негување на културната различност;
- самостојност и автономност на радиодифузните организации без право на државните органи да влијаат врз концепцијата и содржината на програмите;
- оневозможување на монопол во влијанието на поединци и групи во радиодифузните организации;
- соодветен и непристрасен третман на политичките субјекти во програмите на радиодифузните организации, кои нема еднострано да им служат на ниту една политичка партија, група или стекнати права на поединци, особено во предизборните кампањи;
- почитување на пазарните законитости во остварувањето на радиодифузната дејност;
- забрана на цензура во вршењето на радиодифузната дејност;
- забрана на користење на радиодифузните програми за повикување кон насилно уривање на уставниот поредок на Републиката, како и кон поттикнување или повикување на воена агресија или разгорување на национална, расна или верска омраза или нетрпеливост;
- заштита на децата и младинците од насилство, избегнување на прикажување на насилство и порнографија во термините во кои одредени содржини можат да се прикажуваат со оглед на составот на гледалиштето;
- заштита на приватноста и достоинството на личноста;
- еднаквост и рамноправност на радиодифузните организации во пристапот при користењето на основната радиодифузна мрежа за пренос, емитување и дистрибуција на радио и телевизиски програми.

II. РАДИОДИФУЗНИ ОРГАНИЗАЦИИ

Член 9

Радифузни организации можат да се основаат како јавни радиодифузни претпријатија и како трговски радиодифузни друштва.

Радифузните организации од став 1 на овој член можат да се основаат на територијата на Република Македонија и на локално ниво.

Основањето, дејноста и организацијата на јавно радиодифузно претпријатие на територија на Република Македонија се уредува со закон.

Јавни радиодифузни претпријатија кои вршат дејност на локално ниво, може да ги основаат општините и градот Скопје со основачки акт, под услови утврдени со закон, а по претходна согласност од Советот за радиодифузија.

Советот за радиодифузија, претходната согласност од став 4 на овој член, на општините односно градот Скопје ќе ја издаде ако се исполнети условите од член 13 став 5 алинеи од 1 до 6 на овој закон.

Трговски радиодифузни друштва можат да основаат правни и физички лица на територијата на Република Македонија и на локално ниво под услови утврдени со овој и друг закон.

Член 10

Правно и физичко лице може да биде основач само на едно трговско радиодифузно друштво и може да биде соосновач само на уште едно трговско радиодифузно друштво, најмногу со 25% од основачкиот капитал на тоа друштво.

Странско правно и физичко лице може да биде соосновач на трговско радиодифузно друштво и тоа најмногу до 25% од вкупниот капитал на друштвото.

Средствата на повеќе странски правни и физички лица, како соосновачи, во едно трговско радиодифузно друштво, можат да изнесуваат најмногу до 49% од вкупниот капитал на друштвото.

Член 11

Правно и физичко лице чија дејност е од областа на печатот не може да основа организација и да врши радиодифузна дејност, а радиодифузна организација не може да основа организација и да врши дејност од областа на печатот.

Основач, односно соосновач на радиодифузна организација не може да биде политичка партија, верска заедница и религиозна група, како и носител на јавна функција или функција во политичка партија.

Носител на јавна функција или функција во политичка партија не може да биде именуван за директор или за главен и одговорен уредник на радиодифузна организација.

Член 12

Јавните радиодифузни претпријатија што вршат дејност на локално ниво, односно трговските радиодифузни друштва се регистрираат пред надлежен суд врз основа на добиена согласност од Советот за радиодифузија, односно концесија за вршење на радиодифузна дејност.

Радифузните организации од став 1 на овој член не можат да започнат со работа без добиена дозвола за работа на радиостаница според Законот за телекомуникации.

III. ДОДЕЛУВАЊЕ НА КОНЦЕСИЈА ЗА ВРШЕЊЕ НА РАДИОДИФУЗНА ДЕЈНОСТ

Член 13

Радифузните организации, радиодифузната дејност ја вршат врз основа на концесија издадена во согласност со одредбите на овој закон, Законот за концесија и Законот за телекомуникации.

Јавното радиодифузно претпријатие основано на територијата на Република Македонија концесија за вршење на радиодифузна дејност ја добива со законот со кој се основа.

Јавните радиодифузни претпријатија што вршат дејност на локално ниво, концесијата за вршење на радиодифузната дејност ја добиваат со основачкиот акт од член 9 став 4 на овој закон.

Трговските радиодифузни друштва, концесијата за вршење на радиодифузна дејност ја добиваат од Владата на Република Македонија на предлог на Советот за радиодифузија, врз основа на конкурс.

Концесијата од став 4 на овој член се издава на трговско радиодифузно друштво кое ќе понуди подобри услови за вршење на радиодифузна дејност за граѓаните на одноското подрачје преку:

- програмата за вршење на дејноста;
- производство на сопствена програма;
- производство на сопствена програма за задоволување на потребите на одредена националност во одноското подрачје;
- технички и експлоатационите услови за емитување на програмата, согласно со утврдените стандарди;
- просторните услови за вршење на дејноста;
- стручниот и техничкиот кадар;

- финансиските средства за реализација на програмата и друго.

Член 14

Конкурсот за вршење на радиодифузна дејност од став 4 на член 13 на овој закон го распишува Владата на Република Македонија на предлог на Советот за радиодифузија.

Конкурсот од став 1 на овој член се распишува по потреба.

Конкурсот за издавање на концесија треба да содржи:

- видот на радиодифузната услуга (радио, телевизија и друго) и подрачјето на кое таа ќе се врши;

- техничките параметри за емитување на програмата (фреквенции, снага, локација и слично);

- почетокот на вршењето на радиодифузната дејност и времетраењето на концесијата;

- висината и начинот на плаќање на надоместокот за давање на концесијата;

- времетраењето на емитувањето на програмата (дневно, неделно и слично);

- рокот и адресата за поднесување на пријавата за учество на конкурсот и

- други услови што треба да ги исполнува концесионерот.

Член 15

Кон пријавата за учество на конкурсот, правното или физичкото лице (подносител), треба да ги достави следните податоци: име и презиме; државјанство; видот на организацијата; начинот на управувањето; стручниот кадар и сопственичкиот статус; податоци за капиталот или учеството на подносителот во капиталот во друга радиодифузна организација; вид и содржина на програмата, вклучувајќи го времето и траењето на дневните вести; технички елаборат за студиото, студиската опрема, постојната или планираната опрема за емитување и вршење на дејноста; детален план за работа; документи со кои се гарантира финансиската способност за извршување на планот за работа и други податоци и документи кои подносителот може да ги смета за корисни како основа за добивање на концесијата.

Член 16

Советот за радиодифузија ќе предложи доделување на концесија за вршење на радиодифузна дејност на правно или физичко лице ако се исполнети сите формални и суштински услови во конкурсот.

Член 17

На трговско радиодифузно друштво за вршење на радиодифузна дејност на територијата на Република Македонија може да се даде само една концесија за радио и за телевизија, а за вршење на радиодифузна дејност на локално ниво, на различни несоседски подрачја, можат да се дадат најмногу две концесии, една за радио и една за телевизија.

Член 18

Концесија за вршење на радиодифузна дејност на територијата на Република Македонија може да се даде на трговско радиодифузно друштво ако обезбеди опфат на слушаност, односно гледаност најмалку од 70% од населението на Република Македонија.

Член 19

Владата на Република Македонија, на предлог на Советот за радиодифузија може да ја одзема дадената концесија, ако:

- концесионерот не започне со вршење на концесиската дејност во рокот определен со договорот;
- концесијата била издадена врз основа на неточни податоци;
- настапила смрт на концесионерот или на носителот на дозвола за работа;
- правното лице е под стечај;
- концесионерот не се придржува на условите за вршење на дејноста утврдени со договорот и овој закон и
- концесионерот во определен временски рок не постапи по барањата на надлежните органи за отстранување на недостатоците.

Член 20

Пред истекот на рокот на договорот за концесијата, концесионерот до Советот може повторно да поднесе барање за обновување на доделената концесија.

Советот ќе и предложи на Владата на Република Македонија обновување на концесијата, ако:

- за времетраењето на договорот, концесионерот не сторил прекршок во вршењето на дејноста;
- за издадената фреквенција не постојат пречки повторно да се додели на истиот концесионер;
- концесионерот се придржува на условите за вршење на дејноста утврдени со договорот.

Член 21

Добиената концесија не смее да се пренесува на трето лице.

IV. СОВЕТ ЗА РАДИОДИФУЗИЈА

Член 22

За разгледување на прашања од радиодифузната дејност, за изготвување на предлози за доделување и одземање на концесии, за предлагање на распределба на средствата од радиодифузната такса од член 77 алинеи 4 и 5 на овој закон, за следење на остварувањето на договорите за концесија, за давање на мислење и предлози за унапредување и развој на радиодифузната дејност и за вршење на други работи од областа на радиодифузната дејност се основа Совет за радиодифузија (во натамошниот текст: Совет).

Член 23

Советот е независно тело кое ги претставува интересите на граѓаните на Република Македонија во вршењето на радиодифузната дејност.

Советот е составен од деветмина членови кои на предлог на Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Македонија ги избира и разрешува Собранието на Република Македонија од редот на компетентни и стручни лица од областа на јавното информирање, стопанството, образованието, културата и други области.

Во составот на Советот се обезбедува соодветна застапеност на припадниците на националностите во Република Македонија.

Член 24

За член на Советот не може да биде избран пратеник, член на Влада или лице вработено во радиодифузна организација или во државни органи, членови на раководствата на политичките партии, како и лица кои имаат удели, акции или друг економски интерес во радиодифузните организации.

Член 25

Советот од редот на своите членови избира претседател и заменик на претседател.

Претседателот на Советот и заменикот на претседателот за својата работа добиваат месечна плата, а другите членови добиваат соодветен надоместок.

Член 26

Членовите на Советот се избираат за време од шест години, со право на повторен избор, со тоа што членовите на Советот во првиот состав се избираат така што тројца членови се избираат на две години, тројца членови на четири години, а другите тројца членови на шест години.

Член 27

Советот донесува одлуки со мнозинство на гласови од вкупниот број на своите членови.

Член 28

Работата на Советот е јавна.

Советот за својата работа пред Собранието на Република Македонија поднесува извештај еднаш годишно.

Трошоците за работата на Советот се обезбедуваат од средствата прибрани од радиодифузната такса.

Член 29

Претседателот, заменикот на претседателот и членовите на Советот не можат да бидат отповикани додека им трае мандатот.

Претседателот, заменикот на претседателот и членовите на Советот можат да поднесат оставка.

Мандатот на членовите на Советот за времето за кое се избрани може да им престане ако се осудени на кривично дело за кое е пропишана казна во траење најмалку од шест месеци, или ако се осудени за кривично или друго дело што ги прави недостојни за вршењето на функцијата, како и за неоправдано отсуство од работата на Советот повеќе од шест месеци.

Член 30

Советот донесува деловник со кој поблиску се уредува начинот на работата на Советот. Советот за вршење на стручно-административни работи образува стручна служба.

V. РАДИОДИFUЗНИ ПРОГРАМИ

1. Содржина на програмите

Член 31

Радиодифузните организации, дејноста ја вршат врз основа на програма.

Програмата од став 1 на овој член содржи информативни, научно-образовни, културни, спортски, стопански и други содржини од интерес за животот и работата на граѓаните и преку нив се обезбедува особено:

- почитување на слободата и правата на човекот и граѓанинот, неговото достоинство и углед;

- слободно афирмирање на мислењата и уверувањата, сестрано и објективно информирање на слушателите и гледачите, како и збогатување на нивната општа наобразба и забава;

- негување и афирмирање на македонската културна традиција и на националностите кои живеат во Република Македонија, како и учество во културниот живот;

- поттикнување на духот на толеранцијата, заемното почитување и разбирање меѓу индивидуите од различно етничко и културно потекло;

- поттикнување на меѓународното разбирање и соработка, чувството на јавноста за правичност, одбрана на демократските слободи и објавување на вистината;

- еднаквост на слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување и имотната и општествената положба на човекот и граѓанинот и заштита на детето и мајчинството и

- заштита и унапредување на животната средина и природата.

Телевизиските програми можат да содржат и телетекст услуги.

Член 32

Вкупната понуда на програмата не смее да служи еднострано за одредена политичка партија и на одредени интереси.

Член 33

Програмата на радиодифузната организација треба да ги исполнува следниве услови:

- вистинито прикажување на настаните со еднаков третман на различните пристапи и мислења;

- вистинито, непристрасно и професионално пренесување на вестите и настаните;

- поттикнување на слободно оформување на мислењето за одделни настани и прашања и

- мислењата и коментарите лесно да бидат препознатливи како мислење и коментар, со јасно укажување чии се тие коментари и мислења.

Член 34

Државните органи и органите на локалната самоуправа, како и нивните претставници не смеат да влијаат врз создавањето на програмите на радиото и телевизијата, ниту на нивната работа.

Член 35

Во програмата на Радиодифузните организации не се дозволени емисии кои се насочени кон насилно уривање на уставниот поредок на Републиката или кон поттикнување или повикување на воена агресија или на разгорување на национална, расна или верска омраза и нетрпеливост.

Во програмата не смее да се прикажуваат непристојни содржини, особено со порнографија и насилство.

Во програмата не можат да се емитуваат емисии кои можат штетно да влијаат на телесниот, духовниот или моралниот развој на децата и младинците.

Филмовите и другите емисии што можат штетно да влијаат врз психофизичкиот развој на децата и младинците, можат да се прикажуваат само меѓу 24.00 и 06 часот.

Член 36

Радиодифузните организации се должни во програмата без надоместок да даваат известувања, соопштенија и предупредувања од државните органи во врска со настанување на природни непогоди или епидемии.

Член 37

Радиодифузната организација што врши дејност на територијата на Република Македонија, мора да обезбеди остварување на програмата на радиото од најмалку 18 часа дневно, а на телевизијата од осум часа дневно, а на локалното подрачје остварување на програмата за радиото од најмалку десет часа дневно, а за телевизијата од три часа дневно.

По исклучок од став 1 на овој член, за локалните подрачја со помалку од 3.000 жители, емитувањето на програмата може да биде и помалку од осум часа дневно, но не помалку од три часа дневно за радиото и два часа за телевизијата.

Член 38

Во програмата од членот 37 на овој закон, не се сметаат емитувањата кои циклично се повторуваат или се состојат од неподвижни слики, односно сигнали.

Член 39

Во радио-телевизиските програми мора да се објавува името и презимето на одговорниот уредник и уредникот на програмата, како и називот на радиодифузната организација што ја емитува, односно на телевизијата знакот за идентификација да биде непрекинато, а на радиото да се емитува секој час.

Член 40

Радиодифузната организација мора да води дневник на емисиите и нивните снимки да ги чува најмалку 30 дена по емитувањето.

Во случај на право на одговор и на исправка, како и во случај на поведен спор, снимените материјали се чуваат до објавувањето на одговорот и на исправката, односно до завршувањето на спорот.

По барање на Советот, заради преглед на одделни емитувани емисии, снимените материјали се чуваат до рокот определен од Советот.

Член 41

Учеството на сопствените програми во програмата на радиодифузната организација не може да биде помало од 40% од вкупно емитуваната програма во текот на неделата, со тоа што во првата година од работењето треба да обезбеди 20%, во втората година 30%, а третата година 40% од вкупно емитуваната програма во текот на неделата.

Радиодифузните организации што остваруваат програма на локално ниво мора да обезбедат во сопствената програма учество од најмалку 30% со настани и случаи од односното подрачје.

Радиодифузните организации што остваруваат програма на територијата на Република Македонија мора секојдневно да емитуваат информативна програма.

Член 42

Радиодифузните организации можат да емитуваат програми и од други домашни радиодифузни организации, врз основа на договор, но при тоа не можат да се поврзуваат во единствен систем за емитување на заедничка програма, надвор од подрачјето за кое се основани.

По исклучок од став 1 на овој член, при некавалитетен прием на радио-телевизиски сигнал на Јавното радиодифузно претпријатие основано на територијата на Република Македонија, јавно радиодифузно претпријатие на локално ниво може да преземе негова информативна програма без договор, под услов да не емитува своја рекламна програма 15 минути пред и 15 минути по преземањето на информативната програма и да го потврди преземањето на екран.

Член 43

Радиодифузните организации можат да реемитуваат странски програми повремено, само доколку имаат договор со странскиот емитувач на односната програма, а по претходна согласност од Советот.

Член 44

За време на предизборната кампања, радиодифузните организации се должни во своите програми да им овозможат на политичките партии можност за промовирање на нивните политички програми под еднакви услови, во согласност со изборните прописи.

Одредбите од став 1 на овој член соодветно се применуваат и на кандидатите за претседател на Републиката.

Член 45

Радиодифузната програма, радиодифузните организации ја емитуваат на македонски јазик.

Јавното радиодифузно претпријатие, што емитува програма на територијата на Република Македонија, покрај емитување и програми на македонски јазик емитува програми и на јазиците на националностите.

На подрачјата на кои како мнозинство, односно како значителен број живеат припадници на националностите, јавните радиодифузни претпријатија кои вршат дејност на локално ниво емитуваат програми покрај на македонски јазик и на јазиците на односната националност.

Трговските радиодифузни друштва покрај емитувањето на програми на македонски јазик, можат да емитуваат програми и на јазиците на националностите.

Член 46

Странски програми или делови на странски програми мораат да бидат преведени на македонски јазик, како и на јазикот на националностите што се емитуваат за нив.

Одредбите од став 1 на овој член не се однесуваат на преноси на музички, театарски и верски настани, како и на образовните програми за изучување на странски јазици, како и на програми наменети за странци.

Програмите што не се преведуваат се најавуваат и на македонски јазик, односно на јазиците на националностите за програмите што се емитуваат за нив.

Член 47

Јавното радиодифузно претпријатие што емитува програма на територијата на Република Македонија, е должно да обезбеди создавање и емитување на посебни програми за информирање, зачувување на културните и историските традиции и за

одржување и унапредување на врските со иселениците и другите граѓани од Република Македонија кои живеат во соседните земји, Европа и другите континенти.

2. Реклама

Член 48

Со рекламата се поттикнува продажбата, купувањето и издавањето на производи или услуги под наем или се истакнуваат одредени ефекти кои треба да се постигнат со рекламата.

Отстапеното време за емитување на рекламата, емитувачот го наплаќа.

Член 49

Рекламите треба да бидат вистинити и чесни, не треба да ја заведуваат јавноста и не треба да бидат против интересите на купувачите, односно корисниците на услугите.

Член 50

Рекламите кои се упатени на децата или тие во нив учествуваат, не смеат да содржат пораки кои можат да ги повредат нивните интереси и да и наштетат на детската чувствителност и возраст.

Член 51

Времетраењето на рекламите на јавните радиодифузни организации не може да изнесува повеќе од 7% од секој час емитувана програма.

Времетраењето на рекламите на трговските радиодифузни друштва не може да изнесува повеќе од 20% од секој час емитувана програма.

Времетраењето на рекламите на трговските радиодифузни друштва, како директна понуда за јавноста за купување, продажба, распродажба и изнајмување на производи или обезбедување на услуги (телешоп), не може да надминува еден час од дневната програма.

Јавните радиодифузни претпријатија не можат да вршат услуги од став 3 на овој член.

Член 52

Рекламите треба да бидат јасно препознатливи и издвоени од другиот дел на програмата со лесно препознатливи звучни сигнали, односно со слика.

По правило, рекламите се емитуваат во блокови.

Член 53

Во телевизиските реклами не смеат во слика да настапуваат лица кои редовно учествуваат во вести и други информативни емисии.

Член 54

Преку рекламите не смее да се влијае на содржината на програмата на начин со кој ќе се намали самостојноста на радиодифузната организација и нејзината одговорност во врска со емисијата.

Телевизиските реклами не смеат да бидат емитувани меѓу емисиите во програмите на начин кој ќе го наруши интегритетот и вредноста на програмата, како и правата на авторите на таа програма.

Член 55

Вестите и другите информативни програми како и пренос на верски и други настани чие времетраење е помало од 30 минути не смее да се прекинуваат со реклами.

Член 56

Емитирањето на аудиовизуелни дела како играни филмови или филмови наменети за телевизија (не вклучувајќи сериски филмови, забавни програми и документарни филмови), чие времетраење изнесува повеќе од 45 минути, може да биде прекинато со емитирање на реклами само еднаш на секои 45 минути од блок програмата.

Член 57

Рекламни пораки не се дозволени за рекламирање на дрога, тутун, алкохол и лекови што се издаваат само на лекарски рецепт.

3. Спонзорство

Член 58

Кога програма или серија на програми се спонзорирани во целост или во делови од физичко или правно лице (во натамошниот текст: спонзор), треба јасно да биде идентификуван спонзорот на погоден начин на почетокот или на крајот на програмата.

Член 59

Спонзорот не може да влијае на содржината и редоследот на спонзорираната програма на начин со кој се нарушува одговорноста и независноста на уредувачката политика на емитувачот во поглед на програмските содржини.

Член 60

Спонзорираните програми не треба да ја поттикнуваат продажбата, купувањето и изнајмувањето на производи или услуги под наем од спонзорот или од трети лица, особено со посебни пропагандни содржини во спонзорираните програми.

Член 61

Не може да се спонзорираат вести и други информативни програми, како и програми од политички или религиозен карактер.

4. Право на одговор и исправка

Член 62

Физичко или правно лице кое е засегнато со фактичка состојба или приказ во програма на радио или телевизија има право на одговор.

Одговорот мора да биде краток и ограничен само на факти, поднесен во рок од 30 дена од денот на емитирањето, презентираен во пишана форма и потпишан од засегнатото лице или од негов правен застапник.

Радиодифузната организација мора да го емитира одговорот во најкус можен рок, односно во следното издание од истата програма, без паричен надоместок, а со цел јавноста да биде запозната со оспорената фактичка изјава.

Не е дозволено истовремено да се објавува коментар на одговорот по објавената информација.

Член 63

Секој има право да бара од радиодифузната организација да објави исправка на информација со која се повредува достоинството и угледот, како и правата и интересите на граѓанинот, органот односно организацијата.

Подносителот на исправката е должен да го назначи податокот, односно информацијата на која се однесува исправката, како и времето на емитувањето на програмата.

Исправката треба да се заснова исклучиво на податоците со кои се побиваат наводите изнесени во објавениот податок, односно информација.

Радиодифузната организација, исправката ја објавува без надоместок.

Не е дозволено истовремено да се објавува коментар на исправката по објавената информација.

5. Пристап до информациите и заштита на изворот на информациите

Член 64

На радиодифузните организации треба да им биде обезбеден пристап до информациите преку:

- следење на работата на државните органи, органите на локалната самоуправа и на други институции што вршат јавни овластувања и дејност од јавен интерес;
- следење на културни, спортски и други настани без посебен надоместок со цел да се изготват и пренесат кратки извештаи во информативните програми.

Радиодифузните организации можат да емитуваат извадоци од програмите на други радиодифузни организации од став 1 алинеја 2 на овој член без надоместок, во времетраење не подолго од 90 секунди, со јасно означување на изворот на информацијата.

Изворот на објавените информации и материјалите истражувани од новинарите се заштитени, а по исклучок изворот на информацијата може да се открие само со судска одлука.

6. Кабловска радиотелевизиска мрежа

Член 65

На определено подрачје, одобрение за концесија за кабловска радиотелевизиска мрежа може да има само еден концесионер.

Сопственикот на кабловската радиотелевизиска мрежа не смее да дистрибуира сопствена програма ниту сопствени реклами, а може преку сопствениот кабловски систем на корисниците да им пренесува пробна (експериментална) слика, со точно време, податоци за времето и известување во врска со функционирањето и употребата на неговиот кабловски систем.

Сопственикот на кабловската радиотелевизиска мрежа може истовремено да пренесува радио и телевизиски програми (симултано), целосно и без промени во согласност со добиената концесија, како и домашни програми што се произведуваат за кабловска телевизија, доколку производителите на тие програми добиле концесија.

Сопственик на кабловска радиотелевизиска мрежа не може да биде концесионер на радиодифузна организација, ниту акционер во радиодифузна организација.

Член 66

Сопственикот на кабловската радиотелевизиска мрежа пренесува програми што се произведуваат и емитуваат во Републиката, под услови утврдени со закон.

Член 67

Сопственикот на кабловската радиотелевизиска мрежа кога за тоа постојат технички можности, не може да оневозможува приклучување на мрежата, доколку тоа го бараат корисниците и ако за тоа плаќаат надоместок.

Член 68

Сопствениците на станбен и деловен простор се должни да дозволат поставување на приклучок за кабловска радиотелевизиска мрежа, доколку станарот или закупопримачот на тој простор бараат таков приклучок и ги сносат трошоците за тоа.

Сопственикот на кабловската радиотелевизиска мрежа, или сопственикот на станбениот и деловниот простор можат да ги запечатат неупотребените приклучоци.

Член 69

Корисникот на приклучокот на кабловската радиотелевизиска мрежа му плаќа на сопственикот на кабловската радиотелевизиска мрежа посебна претплата или надоместок во зависност од обемот и видот на користењето на оваа телевизија, на начин и под услови утврдени со договор меѓу нив.

VI. ФИНАНСИРАЊЕ НА РАДИОДИФУЗНАТА ДЕЈНОСТ

Член 70

Радиодифузните организации се финансираат од вршењето на својата дејност, донации и други приходи.

Член 71

За создавање на општите услови од член 7 на овој закон се установува радиодифузна такса.

Член 72

Радиодифузна такса плаќа секој корисник на радио и телевизиски приемник .

По исклучок од став 1 на овој член Владата на Република Македонија на предлог на Советот ќе определи кои корисници на радио и ТВ приемници, како и подрачја кои не се покриени со квалитетен радиотелевизиски сигнал, нема да плаќаат радиодифузна такса.

Семејното домаќинство како корисник, независно од бројот на радио и ТВ приемниците што ги поседува, плаќа една радиодифузна такса.

Претпријатијата и другите правни лица, освен државните органи и воспитно-образовните организации и јавните здравствени организации плаќаат радиодифузна такса за секое радио и ТВ приемник што ги поседуваат, како и за приемниците вградени во нивните моторни возила.

По исклучок од став 4 на овој член, хотелите и другите угостителски објекти и социјални институции плаќаат по една радиодифузна такса за десет соби опремени со радио и ТВ приемник, а секое друго правно и физичко лице, освен радиодифузните организации, плаќа по една радиодифузна такса за 20 вработени чии работни места се опремени со радио и ТВ приемник.

Корисниците од ставовите 4 и 5 на овој член кои поседуваат само радио приемници плаќаат 1/3 од утврдениот износ на радиодифузната такса.

Член 73

Радиодифузната такса се плаќа секој месец, во висина од 2,5% од просечната нето месечна плата исплатена во Републиката за претходните три месеци.

Висината на радиодифузната такса од став 1 на овој член, Советот ја усогласува со објавениот податок на Заводот за статистика за висината на просечната нето месечна плата во стопанството исплатена во последните три месеци и за тоа ја известува јавноста.

Член 74

Регистар на корисници на радио и ТВ приемници води јавното радиодифузно претпријатие од член 9 став 3 на овој закон.

За секоја промена за користење на радио и ТВ приемник корисниците се должни да го известат претпријатието од став 1 на овој член во рок од 15 дена од денот на промената.

Член 75

Радифузната такса се наплатува со сметката за наплата на електричната енергија врз основа на евиденцијата (регистар на корисници на радио и ТВ приемници) што ја води претпријатието од член 74 став 1 на овој закон.

Корисник на електрична енергија кој не поседува радио и ТВ приемник не подлежи на обврската за плаќање на радиодифузна такса ако на претпријатието од член 74 став 1 на овој закон докаже дека не поседува или од одделни причини не користи радио и ТВ приемник, за што истото издава соодветна потврда на корисникот.

Радифузна такса за приемниците вградени во моторните возила од член 72 став 4 на овој закон се наплатува при регистрација на моторните возила од овластена организација за тоа, во годишен износ.

Во сметката за наплатата на електричната енергија се назначува и износот на радиодифузната такса и месецот за кој се однесува.

Член 76

Средствата од радиодифузната такса се уплатуваат на посебна собирна сметка кај институцијата што го врши платниот промет која ги насочува на соодветните корисници согласно со овој закон.

Во поглед на присилната наплата, каматата и застареноста на обврската за плаќање на радиодифузната такса, соодветно се применуваат одредбите од Законот за персоналниот данок од доход, доколку со друг закон не е поинаку определено.

Член 77

Средствата прибрани од радиодифузната такса установена заради намените од член 7 на овој закон се распоредуваат врз основа на следниве критериуми:

- 61% од прибраните средства за јавното радиодифузно претпријатие што врши дејност на територијата на Република Македонија за создавање и емитување на програми од интерес за државата;
- 16,5% од прибраните средства за изградба, одржување и употреба на основната радиодифузна мрежа;
- 7,5 % од прибраните средства за развој и техничка опременост на јавното радиодифузно претпријатие на територијата на Република Македонија;
- 5 % од прибраните средства за јавните радиодифузни претпријатија што вршат дејност на локално ниво и
- 10% од прибраните средства за создавање и емитување на програми од јавен интерес за трговските радиодифузни друштва и за независни продуценти.

Член 78

Одлука за распоредување на средствата од член 77 алинеја 4 на овој закон по одделни корисници на предлог на Советот донесува Владата на Република Македонија.

Одлука за распоредување на средствата од член 77 алинеја 5 по одделни корисници, на предлог на Советот донесува Владата на Република Македонија врз основа на спроведена постапка за јавно огласување при што се води сметка за задоволување на јавниот мултикултурен интерес на граѓаните.

Член 79

Програмите на јавните радиодифузни организации на локално ниво се финансираат од средствата на буџетот на единиците на локалната самоуправа, како и од други извори утврдени со овој закон или со договор.

Член 80

Трговските радиодифузни друштва приходите за вршење на својата дејност ги обезбедуваат врз основа на емитување комерцијални програми, економско-пропагандни пораки, средства стекнати врз основа на меѓусебен договор со корисниците на нивните услуги, како и од други извори утврдени со овој закон.

Член 81

Радифузните организации, покрај приходите од програмите определени со овој закон, стекнуваат средства и од сопствена видео, аудио и филмска продукција, како и од организирање концерти, јавни музички и сценски претстави и други содржини во рамките на својата дејност.

VII. НАДЗОР

Член 82

Надзор над спроведувањето на овој закон во однос на изградбата, одржувањето и употребата на радиодифузната мрежа и средствата, врши Министерството за сообраќај и врски според одредбите на овој закон и Законот за телекомуникации, преку Републичкиот инспекторат за сообраќај и врски.

Член 83

За спроведувањето на одредбите на овој закон во однос на создавањето и емитувањето на радиодифузните програми, како и за следење на остварувањето на договорите за концесија, се грижи Советот.

Член 84

Надлежните инспекторати во соодветните министерства, во рамките на својата надлежност на начин и по постапка пропишана со закон, непосредно и на предлог на Советот преземаат мерки кон оние радиодифузни организации што вршат дејност спротивно на овој закон.

Против решенијата од став 1 на овој член може да се поднесе жалба до соодветните комисии на Владата на Република Македонија за одлучување во управна постапка во втор степен.

Жалбата не го одлага извршувањето на решението од став 2 на овој член.

VIII. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 85

Со парична казна од 100.000 до 300.000 денари ќе се казни за прекршок радиодифузна организација или друго правно лице, ако:

- 1) врши радиодифузна дејност без регистрација пред надлежниот регистарски суд (член 12);
- 2) врши радиодифузна дејност без добиена концесија и спротивно на условите утврдени со член 13 на овој закон;
- 3) врши радиодифузна дејност надвор од подрачјето за кое е добиена концесијата (член 17);
- 4) добиената концесија ја пренесува на трето лице (член 21);
- 5) врши дејност без програма или емитува и дистрибуира радиодифузна програма спротивно на утврдените услови по одредбите на членовите 31, 32, 33, 35 и 47;
- 6) на барање на надлежниот орган одбие да емитува известувања, соопштенија и предупредувања во врска со настани поврзани со елементарни непогоди или епидемии (член 36);
- 7) емитува или реемитува програми на други радиодифузни организации спротивно на утврдените услови (член 42 став 1 и член 43);
- 8) при емитување на радиодифузна програма не се придржува за пропишаните услови за употреба на јазиците (членови 45 и 46) и
- 9) пренесува програми спротивно на добиената концесија за кабловска радио-телевизиска мрежа или се појавува како концесионер на радио или телевизија, односно акционер на радиодифузна организација (член 65 ставови 3 и 4).

Со парична казна од 30.000 до 50.000 денари ќе се казни за прекршок од став 1 на овој член и одговорното лице во радиодифузната организација или друго правно лице.

За сторениот прекршок од став 1 точки 4, 5 и 9 на овој член, може да се изрече и заштитната мерка забрана за вршење радиодифузна дејност во траење од шест месеци до една година.

За сторениот прекршок од став 1 точки 1, 2 и 3 на овој член, може да се изрече и мерката одземање на радиодифузните средства.

Член 86

Со парична казна од 30.000 до 100.000 денари ќе се казни за прекршок радиодифузна организација или друго правно лице, ако:

- 1) не отпочне со вршење на концесиската дејност во рокот определен со договорот, односно понуди неточни податоци врз основа на кои се здобил со концесијата (член 19);
- 2) емитува програма спротивно на определеното време (членови 37 и 41);
- 3) при емитувањето на програмите не ги објавува определените податоци (член 39);
- 4) не води дневник на емисиите и не ги чува снимките до определен рок (член 40);
- 5) не обезбеди еднакви услови за промовирање на политичките програми во време на предизборна кампања (член 44);
- 6) емитува рекламни пораки или програми под спонзорство (покровителство) спротивно на утврдените услови од членовите 48 до 61;
- 7) одбие да емитува одговор на објавена информација (член 62 став 3);
- 8) одбие да објави исправка на информација (член 63 став 1);

9) емитува извадоци од програми на други радиодифузни организации спротивно на условите од член 64 став 2;

10) сопственикот на кабловската радиотелевизиска мрежа дистрибуира сопствена програма или сопствени реклами (член 65 став 2);

11) не дозволи приклучување на кабловската радио-телевизиска мрежа иако постојат технички можности за тоа (член 67) и

12) не постапи по задолженијата од решенијата на членовите 82 и 83 на овој закон.

Со парична казна од 5.000 до 30.000 денари ќе се казни за сторен прекршок и одговорното лице во радиодифузната организација или друго правно лице.

За сторен прекршок од став 1 точки 1, 5, 7 и 9 на овој член, се изрекува и заштитна мерка забрана за вршење на радиодифузна дејност во траење од три месеци до една година.

IX. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 87

Во рок од 45 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон Собранието на Република Македонија ќе ги избере членовите на Советот за радиодифузија.

До конституирањето на Советот од став 1 на овој член, Министерството за сообраќај и врски ќе ја известува јавноста за висината на радиодифузната такса од член 73 став 2 на овој закон.

Член 88

Во рок од два месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон, Министерството за сообраќај и врски на Советот ќе ги достави техничките параметри од член 14 став 3 алинеја 2 на овој закон.

Во рок од четири месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон, Советот ќе изготви програма за покривање со квалитетен радио-телевизиски сигнал на оние подрачја, односно населени места каде што таков сигнал нема.

Член 89

Советот во рок од четири месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе и предложи на Владата на Република Македонија да распише конкурс за давање на концесии на трговските радиодифузни друштва за вршење на радиодифузна дејност.

Во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон, Советот ќе изготви предлог за доделување на концесии, а во рок од еден месец по добиениот предлог Владата на Република Македонија ќе донесе одлука за доделување на концесија.

Член 90

Трговските радиодифузни друштва што нема да добијат концесија за вршење на радиодифузна дејност ќе престанат со работа со завршување на постапката за доделување на концесии од член 89 на овој закон.

Член 91

Работите и дејностите што Македонската радио - телевизија ги врши како овластена радиодифузна организација во однос на изградбата, одржувањето и развојот на радиодифузната мрежа (предаватели и врски) и создавањето на програмите во својство на јавно радиодифузно претпријатие за територијата на Република Македонија, ќе продолжи да ги врши до донесувањето на посебен закон.

Член 92

Постојните локални радиостаници основани според одредбите на Законот за радиодифузија ("Службен весник на СРМ" број 20/74), продолжуваат со работа како јавни радиодифузни претпријатија кои вршат дејност на локално ниво.

Општините, односно градот Скопје се должни да го усогласат работењето на радиостаниците од став 1 на овој член со одредбите на овој закон, во рок од девет месеци од денот на неговото влегување во сила.

Член 93

Плаќањето на радиодифузната такса на начин утврден во член 73 став 1 на овој закон ќе отпочне да се врши наредниот месец од месецот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 94

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат:

1. Законот за радиодифузија ("Службен весник на СРМ" број 20/74 и 2/95);
2. Одредбите од Законот за јавно информирање ("Службен весник на СРМ" број 20/74) што се однесуваат на радиодифузијата;
3. Одредбите од Законот за системите за врски, за радиосообраќај и поштенски, телеграфски и телефонски сообраќај ("Службен весник на СРМ" број 14/79) што се однесуваат на радиодифузијата и
4. Законот за основите на системот за јавно информирање ("Службен лист на СФРЈ" број 84/90); Законот за системите за врски ("Службен лист на СФРЈ" број 41/88); Законот за внесување и растурање на странски средства за масовно комуницирање и странска информативна дејност во Југославија ("Службен лист на СФРЈ" број 39/74 и 74/87); во деловите што се однесуваат за вршење на радиодифузна дејност;
5. Уредбата за начинот на пријавување и одјавување на радиодифузни приемници, за водење на евиденцијата и за начинот на собирање и плаќање на надоместокот за користење на радиодифузни приемници ("Службен весник на Република Македонија" број 9/95).

Член 95

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на неговото објавување во "Службен весник на Република Македонија".